

AB-MEMO

Aan : Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering : 13-09-2023
Auteur : Diana van der Kolk
Onderwerp : Brief Staatssecretaris ministerie Infrastructuur & Waterstaat,
robuuste omgevingsdiensten – verzoek om toetsing
Agendapunt : 2.1
Bijlage(n) : 2
Portefeuille : L.Hj. Voskuil (portefeuille bestuurlijk en werkgeverschap)

Gevraagd van het AB

Het algemeen bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van de brief van de staatssecretaris van het Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat met de bijlage 'Eindnotitie robuuste omgevingsdiensten' van 15 juni 2023. De inhoud van deze brief betreft het verzoek aan de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord om het geformuleerde toetsingskader 'robuustheidscriteria' toe te passen op de ODNHN.

Daarnaast wenst het dagelijks bestuur het algemeen bestuur in kennis te stellen van de planning omtrent de beantwoording van dit toetsingskader, het formuleren van een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak dat uiterlijk 1 april 2024 aangeleverd dient te worden aan het ministerie, om te komen tot een robuuste omgevingsdienst per 1 april 2026.

Doel van de memo

Dit Memo heeft tot doel de planning te delen omtrent de beantwoording van het toetsingskader 'robuuste omgevingsdienst' en het opstellen van een plan van aanpak om daartoe te komen.

Augustus	Interne sessie omtrent de beantwoording van het toetsingskader
28 augustus	Bespreken van het toetsingskader in het Ambtelijk Overleg Gemeenten en Provincie (AOGP)
12 september	Eindredactie
27 september	Concept-beantwoording bespreken in het dagelijks bestuur
28 september	Toezending aan de leden van het algemeen bestuur Toezending aan de Staatssecretaris ministerie I&W
September/ oktober	Aantrekken Programmamanager Transitie
Maart 2024	Vaststelling plan van aanpak/ transitieplan in het algemeen bestuur
Eind maart 2024	Plan van aanpak/ transitieplan aanbieden aan de staatssecretaris ministerie I&W
1 april 2026	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord voldoet aan robuustheidscriteria

Aanleiding

Uit de Eindnotitie Robuuste omgevingsdiensten: De adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (verder commissie Van Aartsen) constateert dat momenteel sprake is van vermijdbare milieuschade doordat het VTH-stelsel niet overal afdoende functioneert. Een van de oorzaken is dat niet alle omgevingsdiensten robuust genoeg zijn en daarmee ook niet kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. De commissie Van Aartsen stelt 'dat het stelsel – nog steeds – gekenmerkt wordt door fragmentatie en vrijblijvendheid. Het belangrijkste gevolg hiervan is dat omgevingsdiensten hun rol niet kunnen invullen zoals de bedoeling is. Het stelsel schiet volgens de commissie onder meer te kort, omdat de omgevingsdiensten onvoldoende robuust zijn om vanuit professionele distantie hun rol te kunnen spelen.'

Gelet op de opgaven is door de werkgroep – in pijler 1 van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH Stelsel - het begrip robuustheid nader gespecificeerd. Daartoe zijn vier verschillende perspectieven **maatschappij, innovatie, organisatie en middelen** onderscheiden en van elk daarvan is besproken welke criteria daarop van toepassing zijn. Om robuust te zijn moet een omgevingsdienst aan de volgende criteria voldoen: **effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency.**

Vervolgens is aan de hand van de vastgestelde documenten bepaald welke uitgangspunten/randvoorwaarden er voor deze opdracht gelden. Op basis daarvan is voor het meetbaar en specifiek maken van de criteria, een vertaling gemaakt in een set van 6 kritische prestatie-indicatoren (kpi's). Uitgangspunt daarbij was de inhoudelijke benadering en geen structuuraanpak door direct te kiezen voor een geografische benadering. Na vaststelling van de kpi's in het bestuurlijk overleg van 21 maart jl., zijn deze vervolgens genormeerd op basis van de opdracht aan de werkgroep om voldoende scherpte in de normering van de 6 kpi's aan te brengen, om ze onderscheidend te laten zijn ten opzichte van de huidige situatie. Resultaat is een beschrijving van het nieuwe "landschap" van de omgevingsdiensten.

Kpi's voor robuustheid

1. De omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht) gecombineerd met percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang (basis- en milieugerelateerde plustaken) is minimaal € 15 miljoen (incl. overhead) (prijspeil 2021) en 80% van de medewerkers in het primaire proces in dienst van de organisatie;
2. De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel de basistaken als de plustaken;
3. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie;
4. De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvormogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname;
5. De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatiegestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence en opleidingsbudget van 3% van de loonsom;
6. De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan. Daarnaast is een toetsingskader uitgewerkt, zoals hieronder beknopt weergegeven (betreft pagina 40- 42 van de bijgevoegde notitie).

Inhoud

Bijlage 6 Toetsingskader – notitie Pijler 1 Robuuste Omgevingsdiensten

Alle omgevingsdiensten moeten aan de 6 genormeerde kpi's voldoen. Deze normen geven de ondergrens aan. Het staat partijen in het belang van de bescherming van de leefomgeving uiteraard vrij om daarbovenop extra te investeren. Alle criteria en kpi's voor robuustheid dienen in samenhang te worden toegepast. Een omgevingsdienst kan dan volledig robuust zijn, of op een of meer onderdelen versterking behoeven. Een inhoudelijk toetsingskader (ook in samenhang met de visitaties) biedt houvast voor de verdere doorontwikkeling van de omgevingsdiensten en daarmee versterking van het VTH-stelsel. Na de vaststelling of aan de 6 vastgestelde kpi's wordt voldaan, is het aan het regionaal bestuur om te bepalen wat gelet op het voldoen aan randvoorwaarden, criteria en kpi's nodig is om de omgevingsdienst robuust te laten zijn. Dit dient te worden vastgelegd in een door het bestuur vastgesteld plan van aanpak c.q. verbeterplan. Deze manier van toetsen biedt ruimte om ook te kijken naar het stelsel van omgevingsdiensten in het geheel.

Onderstaand een beknopt overzicht van de voor 1 oktober 2023 te beantwoorden vragen zoals bedoeld in de brief van de Staatssecretaris van 17 juli 2023. Voor de vragen waarop een negatief antwoord gegeven wordt dient voor 1 april 2024 een plan van aanpak, vastgesteld door het bestuur, aangeleverd te worden met als doel per 1 april 2026 te voldoen aan de toetsingscriteria.

- 1) Wordt aan alle randvoorwaarden voldaan zoals opgenomen in de door het BO IBP VTH vastgestelde notitie (ja/nee)?
 - Alle gemeenten en provincies nemen deel aan de omgevingsdienst en hebben alle basistaken volledig overgedragen;
 - De governance is ingericht, er is sprake van goed opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap, onafhankelijkheid en gezag het accounthouderschap is ingevuld, de directeur heeft een stevige positie en mandaat (als aan 1 van deze onderdelen niet wordt voldaan dan nee invullen) (heeft samenhang met pijler 5);
 - Voor de minimale omvang telt uitsluitend de omzet van de basis- en milieugerelateerde plustaken. Er is een duidelijk onderscheid tussen deze taken en de niet milieugerelateerde plustaken;
 - Er wordt zelfstandig voldaan aan de minimale normen voor robuustheid;
 - Zijn er specifieke kennisgebieden of taken die door een andere dienst worden uitgevoerd?;
 - Bij de toetsing wordt rekening gehouden met de robuustheid in de toekomst (meerjarig perspectief, waarbij ook onderscheid wordt gemaakt tussen structurele en incidentele middelen).
- 2) Is er een (meerjarige) innovatieagenda?
- 3) Wordt er informatiegestuurd gewerkt en kan de dienst relatie leggen tussen werk, mensen en geld?
- 4) Voldoet het opleidingsbudget aan de gestelde norm?
- 5) Wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria (voor alle taken)?
- 6) Is het werkgebied congruent met het karakter van het werkgebied en de maatschappelijke opgaven?
- 7) Hoe groot is de omvang van het regionaal werkprogramma (VTH-uren) (inclusief ketentoezicht), uitgesplitst naar basistaken en milieugerelateerde plustaken en overige plustaken (inclusief overhead)?
- 8) Voldoet de omvang van de omzet voor basis- en milieugerelateerde plustaken (inclusief overhead) aan de vastgestelde geïndexeerde norm van € 16,5 miljoen?
- 9) Zijn er i.v.m. het efficiënter kunnen werken (o.a. door robuustere overhead) mogelijkheden voor de uitbreiding met niet-milieugerelateerde plustaken, waarbij de uitgebreide taken voldoen aan de kwaliteitscriteria?

Dubbelklik hier voor invoer tekst.

10) Welke afspraken zijn gemaakt in de gemeenschappelijke regeling over het terugnemen van (milieugerelateerde)plustaken?

11) Zijn deze afspraken toereikend om ook bij terugname robuust te kunnen blijven?

12) Is er afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers?

13) Als robuustheid niet te bereiken is met uitbreiding van taken of opplussen van capaciteit, welke mogelijkheden voor fusies zijn er gelet op het voldoen aan de omzetnorm voor basis- en milieugerelateerde plustaken en de vereiste congruentie met het werkgebied? Uitleggen in pva wat de af/overwegingen in dit kader zijn geweest m.n. m.b.t. de congruentie.

14) Zijn daar al (oriënterende) gesprekken over gevoerd? Graag uitkomsten opnemen in het pva.

15) Wordt met de beoogde fusie voldaan aan alle randvoorwaarden en genormeerde kpi's voor robuustheid?

Bijlage(n)

- Brief staatssecretaris ministerie Infrastructuur & Waterstaat, Robuuste Omgevingsdiensten
 - verzoek om toetsing, 17 juli 2023;
- Eindnotitie Robuuste Omgevingsdiensten 15 juni 2023;